

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
2025/68756-1

Dato:
14.09.2025

Unntakssøknad Statlig regnskapsstandarder (SRS)

Søknad om unntak fra SRS 12 for råvarelagre og varer i arbeid knyttet til arbeidsdriften

Kriminalomsorgsdirektoratet (KD) skal implementere statlige regnskapsstandarder (SRS) fra 1.1.26. Det anmodes med dette om at departementet, på vegne av kriminalomsorgen, søker DFØ om midlertidig unntak fra SRS 12 for råvarelageret og varer i arbeid tilknyttet arbeidsdriften. Unntaket søkes for både etablering av åpningsbalansen og løpende bokføring.

Bakgrunn for søknaden:

Kriminalomsorgens samfunnsoppdrag er å sikre at varetektsfengslinger og straffereaksjoner gjennomføres på en trygg måte som motvirker nye straffbare handlinger. Innsatte i norske fengsler har som hovedregel aktivitets- eller arbeidspplikt. Arbeid, opplæring, skolegang eller deltakelse i endringsprogrammer oppfyller aktivitetsplikten.

Arbeidsdriften er et sysselsettingstiltak, og har ikke produksjon til salg som primærformål. Arbeidsdriften omfatter verksteder innen tre, metall, tekstil, keramikk og håndverk, samt landbruk, skogsbruk, bilverksted, butikk, kjøkken og drift/servicetjenester. Produktene selges i fengselsbutikker, på nett eller produseres på bestilling. De innsatte har ulik kompetanse og evne til å tilegne seg kompetanse, samt ulik kapasitet til å stå i produksjonen over tid. Dette, sammen med naturlige endringer i innsattgruppen, fører til varierende kvalitet på produktene, samt varierende råvareutnyttelse og svinn i produksjonen.

Arbeidsdriften fungerer ofte som lærebedrift, slik at innsatte kan avlegge fagprøve under soning. Målet er å gi individuell opplæring som øker kvalifikasjonene for arbeidslivet etter endt straff. Arbeidstilbudet gir innsatte opplæring, en normal arbeidsdag og samvær med andre, og er essensielt for å være selvhjulpen og integrert i samfunnet.

Arbeidsdriften er fordelt på 39 lokasjoner av varierende størrelse, og ulik lagerbeholdning av både råvarer, varer i arbeid og ferdigvarer.

Økonomien i arbeidsdriften

2

Arbeidsdriften finansieres gjennom kapittel 430, post 21 Spesielle driftsutgifter. Denne posten dekker kostnader knyttet til arbeidsdriften, inkludert materialkostnader, rutinemessig utskifting av mindre maskiner og utstyr, samt kurs for ansatte som fokuserer på hjelpemidler brukt i arbeidsdriften. Videre omfatter den vedlikehold og drift av maskiner som benyttes i arbeidsdriften, samt arbeidspenger til de innsatte. Det er viktig å merke seg at posten ikke dekker direkte lønnsutgifter til ansatte i arbeidsdriften, eller faste og variable fellesutgifter til produksjonen.

Inntekter fra arbeidsdriften rapporteres under kapittel 3430, post 02. Denne posten inkluderer inntekter fra salg av produkter fra arbeidsdriften, samt inntekter fra drifts- og vedlikeholdsoppgaver utført på bestilling fra Statsbygg.

Tabellen nedenfor gir en oversikt over arbeidsdriftens totale utgifter og inntekter for perioden 2022–2024. Som vist i tabellen var arbeidsdriften i 2022 mer enn selvfinansierende, mens den i 2023 og 2024 hadde netto utgifter på henholdsvis MNOK 5,2 og 4,3.

Arbeidsdrift samlet regnskap	2022	2023	2024
Utgifter post 21	122 252 520	131 287 752	141 051 638
Inntekter post 02	-124 368 006	-126 097 283	-136 731 910
Resultat pr år	- 2 115 486	5 190 468	4 319 728

Tabell 1 Samlet regnskap for arbeidsdriften, kap. 430, post 21 og 3420, post 02, for 2022-2024

Råvarelager

Varekostnaden er fordelt på konto 4000 Innkjøp av råvarer og konto 4300 Varer og tjenester for videresalg. Totalt innkjøp av råvarer for alle enheter samlet utgjør årlig ca MNOK 25-30, fordelt jevnt over året. På bakgrunn av dette anslås det at råvarelageret har en gjennomsnittlig verdi på ca MNOK 2-3. Råvarelageret inneholder i tillegg til innkjøpte råvarer også råvarer som er mottatt vederlagsfritt og varer som er høstet vederlagsfritt som en del av arbeidsdriften (eks trær til bruk i vedproduksjon). Det er pr i dag ikke implementert et varelagersystem for råvarer, og råvarer på lager er ikke tilordnet anskaffelseskost.

Varer i arbeid

Varer i arbeid omfatter alle varer som er under produksjon i arbeidsdriften. Det kan forekomme svinn, og fordi formålet med virksomheten er sysselsetting og opplæring er det ikke gitt at varer i arbeid fører frem til salgbar enhet. Det eksisterer pr i dag ikke et varelagersystem som håndterer uttak av varer fra råvarelager, eller systemer som kan verdsette fremdrift og verdi på varer i arbeid. De fleste varer som produseres i arbeidsdriften er varer med kort produksjonstid og det er følgelig forventet at varer i arbeid ikke har et vesentlig omfang.

Ferdigvarer

Ferdigvarelageret omfatter ferdig produserte, salgbare enheter, samt innkjøpte varer for videresalg. Det nylig er etablert et kassasystem som også kan fungere som lagersystem for varer for videresalg.

Begrunnelse for søknaden:

Arbeidsdriften er pr. i dag ikke innrettet med tanke på registrering av beholdninger og løpende kontroll på beholdningsendringer. Det er heller ikke lagt til rette for kobling mellom utgifter til innkjøp av råvarer og tilhørende inntekter på de ulike produktene, selv om nytt kassasystem vil legge til rette for varelagerløsning for ferdigvarer som legges ut for salg. Implementeringen av SRS 12 vil kreve omfattende ressurser, både i form av tid og arbeidskraft, for å etablere et varelagersystem som kan ivareta råvarelageret og varer i arbeid knyttet til arbeidsdriften.

Systemutvikling og implementering: Utvikling eller anskaffelse av et egnet system for lagerstyring, inkludert programvare og opplæring av ansatte.

Verdsettelse av råvarer og varer i arbeid: Verdsettelse av råvarer og varer i arbeid av uklar opprinnelse.

Lagerkontroll: Telling og verifisering av lagerbeholdningen, noe som vil kreve betydelig tid og innsats fra våre allerede overbelastede ansatte.

Dokumentasjon og rapportering: Opprettholdelse av nøyaktig dokumentasjon og rapportering i henhold til SRS 12.

Våre anslag viser at råvarelageret og varer i arbeid knyttet til arbeidsdriften har en begrenset økonomisk verdi. Den forventede nytten av å implementere SRS 12 vil derfor være uforholdsmessig lav sammenlignet med de betydelige ressursene som kreves nå, samtidig som det ikke er etablert et system som kan ivareta verdien over tid. Dette vil ytterligere belaste en allerede presset virksomhet og kan påvirke vår evne til å opprettholde andre kritiske funksjoner, som sikkerhet og rehabilitering av innsatte.

Vår vurdering er også at et unntak fra SRS 12 for råvarer og varer i arbeid knyttet til arbeidsdriften ikke vil forringe regnskapsinformasjonen betydelig, da verdien av disse varene ikke vil være å anse som vesentlige for brukere av regnskapet. Det kan gis noteopplysning om forholdet.

Vi anerkjenner viktigheten av effektiv lagerstyring og ønsker å forbedre våre systemer når ressursene tillater det.

Konklusjon:

På bakgrunn av ovenstående ber vi om at departementet anmoder DFØ om unntak fra SRS 12 for råvarelageret og varer i arbeid knyttet til arbeidsdriften. Slik situasjonen er i kriminalomsorgen i dag, med hensyn til både kapasitet i arbeidsdriften og mangel på systemunderstøttelse for lagerstyring, er det i praksis ikke mulig for kriminalomsorgen å imøtekomme SRS 12 for råvarer og varer i arbeid, men vi vil jobbe for å imøtekomme SRS 12 for ferdigvarer og varer for videresalg med støtte fra nytt kassesystem.

Vi håper på forståelse for vår situasjon og at søknaden blir innvilget, slik at vi kan fokusere på å opprettholde kritiske funksjoner og aktivisere og lære opp innsatte, og samtidig få erfaring med periodisert regnskapsinformasjon slik at vi kan vurdere nytten av å implementere et fullverdig lagersystem i fremtiden.

Hans-Gunnar Stey
Konst. avdelingsdirektør KDI

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.